POLITECHNIKA ŚLĄSKA WYDZIAŁ BUDOWNICTWA
KATEDRA INŻYNIERII BUDOWLANEJ
Rada Dyscypliny Inżynieria Lądowa i Transport

Rozprawa doktorska:

Cechy modelowe sakralnej architektury drewnianej Górnego Śląska na podstawie analizy zachowanych obiektów

Streszczenie

Obiekty drewnianej architektury sakralnej są wspaniałym świadectwem nie tylko historii, ale także kunsztu dawnych budowniczych. Znaczna ich część ma charakter regionalny, odzwierciedlając szereg cech architektonicznych i konstrukcyjnych charakterystycznych dla danego obszaru geograficznego i kulturowego. Z uwagi na nietrwały materiał konstrukcyjny są one niestety narażone na rozmaite zagrożenia, w tym pożary i korozję biologiczną, prowadzące do uszkodzeń, a nawet całkowitego zniszczenia. Ponadto, na przestrzeni wieków, obiekty te podlegały różnego rodzaju przebudowom, modernizacjom i remontom, często zacierającym pierwotną formę architektoniczną oraz ingerującym w rozwiązania konstrukcyjne. Tym cenniejsza jest zatem możliwość odtworzenia (rzeczywistego lub wirtualnego) pierwotnej formy poszczególnych obiektów oraz prześledzenia wprowadzonych w nich zmian.

Jako obszar geograficzno-kulturowy objęty dysertacją wybrano Górny Śląsk, w jego historycznych granicach, które określono na podstawie analizy źródeł historycznych. W tak wytypowanym obszarze zidentyfikowano 115 zachowanych drewnianych obiektów sakralnych (111 kościołów i 4 kaplice) będące w istocie małymi kościołami) które objęto badaniami.

Jako tezę rozprawy przyjęto możliwość wyznaczenia typowych cech architektonicznych i konstrukcyjnych badanych obiektów, tworzących swego rodzaju modelowy górnośląski kościół drewniany. W tym celu przeanalizowano architekturę i konstrukcję (a także historię) wszystkich objętych opracowaniem obiektów, bazując na własnych badaniach terenowych oraz na szerokim przeglądzie dostępnych źródeł literaturowych i historycznych. Efektem powyższego była ilościowa analiza szeregu wytypowanych cech architektonicznych i konstrukcyjnych, pozwalająca na wytypowanie najpopularniejszych rozwiązań. Wykonane analizy bazowały, rzecz jasna, na dostępnym materiale badawczym, ich wyniki są zatem skażone brakiem danych o licznych, nieistniejących już obiektach, niemniej, wobec próby liczącej 115 obiektów, można je uznać za reprezentatywne. W ramach wykonanych badań i analiz stworzono opracowanie pomocnicze w postaci kart katalogowych wszystkich objętych opracowaniem obiektów.

Bazując na uzyskanej wiedzy w zakresie rozwiązania modelowego, wykazano jej użyteczność zarówno w zakresie możliwości odtworzenia obiektów nieistniejących (na podstawie szczątkowych danych o ich formie i wielkości), jak i w zakresie oceny często niekorzystnych zmian wprowadzonych w zachowanych do dzisiaj obiektach i możliwości powrotu do najbardziej prawdopodobnych rozwiązań oryginalnych. Wskazano też na użyteczność rozwiązania modelowego w tworzeniu cyfrowych bliźniaków poszczególnych drewnianych kościołów.

Z uwagi na obszerność tematu planowane jest stopniowe tworzenie cyfrowych modeli wybranych, nieistniejących już kościołów drewnianych oraz modeli obrazujących zmiany konstrukcyjne i architektoniczne w wybranych, zachowanych do dzisiaj obiektach.

mgr inż. arch. Magda TUNKEL

Promotor:
prof. dr hab. inż. Jacek HULIMKA
Promotor pomocniczy:
dr hab. inż. arch. Tomasz BRADECKI